

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „Св. Климент Охридски“
БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ

СТ А Н О В И Щ Е

От

Доцент д-р Костадин Кирилов Нушев

Богословски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“ на тема:

**“ХРИСТИЯНСКАТА ВЯРА И ЦЕННОСТИ В ТВОРЧЕСТВОТО
НА ЙОРДАН ЙОВКОВ И ЕЛИН ПЕЛИН“**

Професионално направление: 2.4. Религия и теология

Научна специалност: „Християнска апологетика“

*Име на дисертанта: **Йонко Данов Бонов***

Дисертационният труд на Йонко Бонов, представен за публична защита, е разработен в рамките на проведена докторантура към Катедра „Систематическо богословие“ под научното ръководство на *проф. д-р Димо Пенков*. Темата на дисертацията е актуална за българската богословска наука, а нейната научна разработка допринася за продължаване, задълбочаване и разширяване на изследванията в областта на Християнската апологетиката, Християнската етика, Психология на религията и други близки научни дисциплини от областта на Систематическото богословие, както и за други хуманитарни науки.

Темата на представеното дисертационно изследване се вписва в академичните традиции на Християнската апологетика и следва утвърдените критични подходи и модели на изследване на християнските идеи и ценности на вярата в българската класическата литература. В това отношение дисертантът е изпълнил успешно заложените цели и задачи на своето изследване.

1. Данни за дисертацията, автореферата и публикации по темата.

Изследването на Йонко Бонов предлага задълбочен и комплексен анализ на творчеството на Йордан Йовков и Елин Пелин през призмата на християнската апологетика в търсене на духовните ценности и идеали, които вдъхновяват двамата писатели. То комбинира богословски подход с литературоведски методи, за да

изследва как християнската вяра и нравствени ценности са не само вплетени в литературните образи, но и как те оформят дълбокия духовен смисъл на произведенията. Темата е актуална и интердисциплинарна, като успешно поставя въпроса за взаимодействието между литературата и православната теология.

Изследването предлага нов ракурс към разбирането на творчеството на Йордан Йовков и Елин Пелин, като премахва наложените през социалистическия период идеологически ограничения. Акцентът върху православната богословска перспектива предоставя нов начин за анализиране на тяхната художествена творческа продукция, който е в съответствие с историческия контекст на времето, в което те творят. Бонов откроява и анализира идеологическите изопачения на творчеството на Йордан Йовков и Елин Пелин, наложени от социалистическата литературна критика. Дисертацията предлага критичен преглед на тези интерпретации и аргументира защо новият, богословски прочит е по-адекватен и обективен.

Дисертацията *отговаря на изискванията* на ЗРАС за успешно изпълнен научен труд с необходимите приноси моменти като са налице достатъчен брой статии и публикации по темата на дисертационния труд. Използваната *комплексна методология на изследването* отговаря на предмета, обекта, целите и задачите на изследването и представлява релевантен инструментариум за теоретичен анализ и научна разработка на изследваните проблеми. Дисертантът е участвал в различни научни форуми и конференции, на които е представил и апробирал свои научни тези във връзка с предмета на дисертационното изследване чрез представени доклади, които са публикувани в научни сборници и богословски издания. *Налице са необходимите на брой публикации* по темата на дисертацията, които показват убедително и в достатъчна степен постигнати резултати от предприетото изследване и свидетелстват за научни постижения на докторант Йонко Бонов. Две от публикациите са върху християнските теми в творчеството на Йордан Йовков, а една от тях върху изследваните въпроси в творчеството на Елин Пелин. *Авторефератът* на дисертационния труд *отразява коректно съдържанието*, структурата и резултатите на научното изследване и представя в систематизиран вид изводите и приносните моменти.

2. Съпоставка между Йовков и Елин Пелин:

Авторът проследява значението на религиозната традиция в произведенията на двамата писатели, като изтъква как храмовете, свещеническите образи и обредите се превръщат в ключови символи на българската душевност. Този аспект се разглежда като част от цялостния духовен живот на българина в разглеждания период. Чрез съпоставителен анализ трудът изследва сходствата и различията в подхода на двамата автори към духовните и нравствени теми. Особено интересни са паралелите между женските образи (като изкусителката в „Нечиста сила“ и „Албена“), както и общият мотив за страданието като

средство за духовно пречистване и извисяване. Бонов изследва как християнската вяра прониква в характерите на героите, оформяйки техните постъпки, мотивации и стремежи. Особено внимание е отделено на темите за греха, разкаянието, надеждата за спасение и силата на нравствените ценности, като тези аспекти са представени като основни структурни елементи в творчеството и на двамата писатели.

2. Научни приноси на дисертационния труд

Предметът и проблемното поле на дисертационното изследване обхващат актуални въпроси на съвременната богословска наука, история на културата и литературознание и спомагат за рехристиянизирание на интерпретацията и разбирането на класическите произведения на Йордан Йовков и Елин Пелин, които имат важно значение за християнската духовна традиция и културна идентичност на българската нация. Дисертационното изследване е изградено върху адекватна спрямо обекта на изследване научна методология за сравнителен и интердисциплинарен анализ и е структурирано в съдържателно и композиционно отношение според възприетите задачи на изследването. В своето изследване авторът се придържа към утвърдената академична традиция и разгръща изследването върху творчеството на двамата класици на българската литература съобразно основните принципи, подходи и традиции на Християнската апологетика и систематичен модел на Православната богословска наука.. В своята работа авторът е разгледал внушаващ корпус от авторски произведения и огромно количество научно-критична литература като е приложил умело интерпретативния модел на християнската богословска наука за идентифициране на религиозните акценти, верови истини и духовни ценности в знаковите творби на двамата автори. Представени са основните идеи и нравствени послания в творчеството на двамата класици на българската литература чрез богата изворова литература и научно-критичен анализ в перспективите на богословието и християнската наука. Качествата на дисертационния труд от съдържателна и езикова гледна точка свидетелстват за сериозност и задълбоченост на изследването, за систематичен подход към темата и релевантност на научните изводи и резултати. Научната литература и първичните извори във връзка с обекта на изследването, които са приведени в рамките на докторската дисертация са достатъчни като обем и качество и са релевантни за целите на проучването с оглед научната аргументация на тезите на автора и за постигане на адекватни научни изводи и резултати. Изследването използва богат набор от методи, включително сравнителен анализ, литературоведски подходи, както и богословски апологетични инструменти.

3. Заключение

Дисертацията на Йонко Бонов успешно демонстрира тезата за християнската вяра и ценности като основополагащи идеи за разбиране в дълбочина на творчеството на Йордан Йовков и Елин Пелин. Чрез новаторския си подход тя се превръща в ценен

научен принос в областта на хуманитаристиката и богословието, като открива път за нови интерпретации и изследвания. Този труд подчертава непреходното значение на православната вяра като източник на вдъхновение и морална сила в българската литература. Дисертацията разширява полето на изследване в областта на „православие и литература“, като поставя основите за нови интердисциплинарни проучвания върху християнската вяра в българската литература. Изследването може да бъде полезно за преподаватели и студенти в богословски и литературоведски програми, като предлага задълбочен анализ на религиозните аспекти в творчеството на Йовков и Елин Пелин. Въз основа на посочените достойнства и приносни моменти на научното изследване оценявам предложената за публична защита докторска дисертация на Йонко Бонов като успешно изпълнен труд, който отговаря на изискванията на закона и правилника. *Подкрепям с положителна оценка и препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на кандидата образователната и научна степен „доктор“ по научното направление 2.4. Религия и теология и ще гласувам с положителен вот.*

21.01.2025 г.

Доц. д-р К.Нушев.....